

Brandförsvaret
Tjänsteskrivelse till Räddningsnämnden

Datum:
2023-11-26

Diarienummer:
RÄN-2023-00118

Handläggare:
Patrik Kjellberg

Yttrande över riktlinje för Uppsalas träd

Förslag till beslut

Räddningsnämnden beslutar

1. **att** lämna yttrande enligt **bilaga 1** till Gatu- och samhällsmiljönämnden kring remissversionen av Riktlinjer för Uppsalas träd.

Ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har fått i uppdrag av gatu- och samhällsmiljönämnden att ta fram riktlinjer för Uppsalas träd i verksamhetsplanen 2023. Det är en åtgärd kopplad till fokusmål 3 Uppsala ska leda klimatomställningen, då träd och krontäckning är en viktig del i klimatanpassning genom att minska risk för överhettning samt skyfall.

Riktlinjen anger ett förhållningssätt för ett långsiktigt trädbestånd, där träden ges bra förutsättningar att växa och krontäckningen är god. Riktlinjen omfattar alla stadsträd på kommunal mark i Uppsala, såväl på allmän plats som fastighetsmark. Krontäckningen omfattar hela Uppsala stadsgeografi samt tätorter. Riktlinjen är vägledande för träd vid myndighetsutövning på privat mark.

Räddningsnämnden har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på riktlinjen. Förslaget till yttrande till gatu- och samhällsmiljönämnden utgår från riktlinjens påverkan på räddningsnämndens verksamhet.

Beredning

Riktlinjerna för Uppsalas träd har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen tillsammans med representanter från de kommunala bolagen. Det har skett genom samarbeten med hållbarhetsstrategier i bolag och nämnder samt i kommunens utvecklingsledningsgrupp för stadsbyggnadsfrågor.

Förslaget till räddningsnämndens yttrande har tagits fram av enhetschefen för enheten Riskhantering. Under beredningen har enhetschefen fått riktlinjerna för Uppsalas träd föredragen av stadsträdgårdsmästaren.

Föredragning

Träden har under senare år fått ökad betydelse kopplat till ett framtida varmare klimat. De kan minska konsekvenserna av temperaturökning i stadsmiljöer, genom skugga och krontäckning. Effekten blir sänkt temperatur och mindre risk för ohälsa. Träden bidrar även till att fördröja regnvatten vid kraftiga skyfall.

I en trivsamt och vacker stadsmiljö bidrar träden med årstidsupplevelse, rumslighet och skönhet. Att se ut på träd från sin bostad uppskattas av många och är positivt för hälsan. Det ökar även fastighetsvärdet på bostaden. En trädrad som skiljer av trafiken från gångbanan ökar tryggheten och trivseln under promenaden, vilket bidrar till attraktivare rörelsestråk.

Många av våra stadsträd är stora och gamla. En del har vuxit i mer än hundra år. Genom sin blomning och sin höga ålder är de värdefulla för den biologiska mångfalden. De är värd för våra bin, men också fåglar och insekter. Det tar många år från att ett nyplanterat träd hyser lika höga värden.

Det som framgår av riktlinjen är generellt positivt för räddningsnämnden. Nämndens erfarenhet är dock att träd ibland placeras på sätt som begränsar räddningstjänstens och andra blåljusaktörers framkomlighet. Konsekvenserna när så är fallet kan antingen vara att det tar längre tid för hjälpsökande att få hjälp vid en olycka eller att räddningstjänsten inte kommer åt att utrymma personer från byggnader vid en brand.

Det är därför viktigt att i yttrandet framföra att det är av yttersta vikt att platsen för plantering av nya träd tar hänsyn till framkomligheten för utryckningsfordon och möjligheten att utnyttja stegutrustning för utrymning.

Förslaget är att räddningsnämnden ska ställa sig bakom förslaget till ny riktlinje, men framföra att riktlinjen bör kompletteras med att placering av nya träd ska göras först efter en värdering av platsens lämplighet.

Ekonomiska konsekvenser

Riktlinje för Uppsalas träd bedöms inte ge ekonomiska konsekvenser för räddningsnämnden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 26 november 2023
- Bilaga 1. Räddningsnämndens yttrande kring Riktlinjer för Uppsalas träd
- Bilaga 2. Missiv Riktlinje Uppsalas träd till bolag och nämnder
- Bilaga 3. Riktlinjer för Uppsalas träd, förslag

Brandförsvaret

Elisabeth Samuelsson
Brandchef

YttrandeHandläggare:
Patrik Kjellberg, EnhetschefGatu- och samhällsmiljönämnden
Uppsala kommun

Räddningsnämndens yttrande över remissversionen av Riktlinjer för Uppsalas träd - GSN-2023-02150

Räddningsnämnden har tagit del av remissversionen av Riktlinjer för Uppsalas träd, daterad 2023-08-25.

Räddningsnämnden är positiva till det som framgår i riktlinjen. Nämndens erfarenhet är dock att träd ibland placeras på sätt som begränsar räddningstjänstens och andra blåljusaktörers framkomlighet. Konsekvenserna när så är fallet kan antingen vara att det tar längre tid för hjälpsökande att få hjälp vid en olycka eller att räddningstjänsten inte kommer åt att utrymma personer från byggnader vid en brand.

Räddningsnämnden vill därför framföra att det är av yttersta vikt att platsen för plantering av nya träd tar hänsyn till framkomligheten för utryckningsfordon och möjligheten att utnyttja stegutrustning för utrymning.

Räddningsnämnden ställer sig bakom förslaget till ny riktlinje, men anser att riktlinjen ska kompletteras med att placering av nya träd ska göras först efter en värdering av platsens lämplighet.

Räddningsnämnden

Tobias Lundblad
OrdförandeRosalind Göthberg
Sekreterare

Vi samverkar i en gemensam räddningsnämnd:
Tierps kommun, Uppsala kommun och Östhammars kommun

Postadress: Uppsala kommun, Brandförsvaret, 753 75 Uppsala
Telefon: 018-727 30 00
www.uppsalabrandforsvar.se

Click or tap here to enter text.

Datum:
2023-10-24

Diarienummer:
GSN-2023-00

Handläggare:
Elisabet Jonsson

Riktlinje för Uppsalas träd - förankringsturné

Ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har fått i uppdrag av gatu och samhällsmiljönämnden att ta fram riktlinjer för Uppsalas träd i verksamhetsplanen 2023. Det är en åtgärd kopplad till fokusmål 3 Uppsala ska leda klimatomställningen, då träd och krontäckning är en viktig del i klimatanpassning genom att minska risk för överhettning samt skyfall. Riktlinjen bidrar till uppfyllelse av uppdrag 19 Utveckla arbetet för att säkerställa god tillgång till natur och parker i stad och tätorter. Den kopplar även till uppdrag 18 Motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter genom sammanhängande livsmiljöer för växter och djur.

Riktlinjen anger ett förhållningssätt för ett långsiktigt trädbestånd, där träden ges bra förutsättningar att växa och krontäckningen är god. Riktlinjen omfattar alla stadsträd på kommunal mark i Uppsala, såväl på allmän plats som fastighetsmark. Krontäckningen omfattar hela Uppsala stads geografi samt tätorter. Riktlinjen är vägledande för träd vid myndighetsutövning på privat mark.

Beredning

Riktlinjerna för Uppsalas träd har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen tillsammans med representanter från de kommunala bolagen. Det har skett genom samarbeten med hållbarhetsstrategier i bolag och nämnder samt i kommunens utvecklingsledningsgrupp för Stadsbyggnadsfrågor.

Barnperspektivet har beaktats genom att riktlinjen för träd bidrar till miljöer för barn med bra mikroklimat, sänkta temperatur, minskad UV-strålning, vindskydd och renare luft. Det gäller såväl i parker, gaturum som i vistelsemiljöer på bostadsgårdar, förskolor, skolor och sportfält.

Jämställdhetsperspektivet såväl som jämlikhetsperspektivet har beaktats genom att sträva mot ökad krontäckning i de delar som idag har brist på natur och skugga. De

centrala och de östra stadsdelarna uppnår idag inte rekommenderade krontäckningsmål och har ökad risk för framtida värmeöar.

Näringslivsperspektivet har beaktats genom dialog med bolagen under framtagande av riktlinjen. Riktlinjen skickas även på remiss till Fastighetsägare, Uppsala klimatprotokoll och relevanta intresseföreningar.

Föredragning

Träden har under senare år fått ökad betydelse kopplat till ett framtida varmare klimat. De kan minska konsekvenserna av temperaturökning i stadsmiljöer, genom skugga och krontäckning. Effekten blir sänkt temperatur och mindre risk för ohälsa. Träden bidrar även till att fördröja regnvatten vid kraftiga skyfall.

I en trivsamt och vacker stadsmiljö bidrar träden med årstidsupplevelse, rumslighet och skönhet. Att se ut på träd från sin bostad uppskattas av många och är positivt för hälsan. Det ökar även fastighetsvärdet på bostaden. En trädrad som skiljer av trafiken från gångbanan ökar tryggheten och trivseln under promenaden, vilket bidrar till attraktivare rörelsestråk.

Många av våra stadsträd är stora och gamla. En del har vuxit i mer än hundra år. Genom sin blomning och sin höga ålder är de värdefulla för den biologiska mångfalden. De är värd för våra bin, men också fåglar och insekter. Det tar många år från att ett nyplanterat träd hyser lika höga värden.

3-30-300 är en enkel tumregel för att uppfylla ett minimikrav för grönska i stadsmiljöer. 3 betyder att man alltid ska kunna se minst 3 träd när man befinner sig i stadsmiljö. 30 betyder att ett stadsområde ska ha minst 30 procents krontäckning, för att minska risk för överhettning i tätbebyggelse. Stadens trädbestånd är den samlade mängden träd, såväl på kommunal mark som privat mark. Uppsala stad har idag en genomsnittlig krontäckning på 28%. Krontäckningen överstiger 30% i de västra stadsdelarna som utvecklats i skog. De östra stadsdelarna som utvecklats på åkermark, har en betydligt lägre krontäckning. Naturvårdsverket har som rekommendation att städer ska öka sin krontäckning med 2% på 10 år. Siffran 300 betyder att det ska vara max 300 meters avstånd till närmaste grönområde, vilket stämmer med Uppsala kommuns Parkriktlinjer.

Uppsala kommun saknar idag tydliga förhållningssätt till träd i gällande översiktliga planer och styrdokument som pekar ut riktning långsiktigt. För att få tydligt genomslag i inriktningen och skapa ett gemensamt förhållningssätt inom kommunkoncernen behövs den här riktlinjen.

Ekonomiska konsekvenser

Riktlinjen är normerande dokument. De aktiverande stegen som följer, hanteras i respektive nämnd respektive bolagsstyrelse. En tydligare prioritering av insatser för ett framtida livskraftigt och hållbart trädbestånd behövs. Utgångspunkt är att det sker inom respektive verksamhets investerings- och driftsplanering.

I de flesta sammanhang bör det vara möjligt att lösa i kommande ombyggnadsprojekt, med en ökad medvetenhet. För att få till en tydligare krontäckningsökning i befintliga delar med låg krontäckning kan det behövas särskilda trädplanteringsåtgärder. Därutöver måste medel säkras för att vårda de befintliga träden och ersätta de som tas ner.

Om träd inte finns i utemiljön kan konsekvensen bli att barn och äldre inte kan vistas ute varma dagar, vilket leder till sämre folkhälsa. Överdödligheten bland äldre ökar vid ökade temperaturer. Kostnader för luftkonditionering ökar. Gång- och cykelstråk utan lövskugga blir varma och kan leda till mer bilåkande med luftkonditionering dagar med extrem hetta. Även kostnader för skyfall kan öka om det är ont om träd som fördröjer regnvattnet. Regnvattnet rinner då snabbare till lågpunkter, och kan bidra till översvämningar på vägar och i fastigheter.

[Click or tap here to enter text.](#)

Elisabet Jonsson

Stadsträdgårdsmästare
Uppsala Kommun

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:
Avdelningschef Gata park natur

Datum:
2023-08-25

Diarienummer:
GSN-2023-02150

Riktlinjer för Uppsalas träd

Remissversion

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Avgränsning.....	3
Definitioner och begrepp.....	5
Ansvar.....	5

Remissversion

Inledning

Uppsala kommun ska ha grönskande träd som bidrar till en attraktiv stad och tätort med bra lokalklimat. Uppsala kommun ska ha ett övergripande, tydligt och långsiktigt förhållningsätt till sitt trädbestånd. Riktlinjen är ett stöd för att ge den politiska styrningen genomslag i frågor gällande träd.

Syfte

Riktlinjen har till syfte att ange förhållningssätt för ett långsiktigt trädbestånd, där stadsträd ges bra förutsättningar och krontäckningen är god. Riktlinjen ska säkerställa ett ändamålsenligt arbete med träd inom hela kommunkoncernen. Träden och krontäckningen är en del i klimatanpassningen av kommunen.

Omfattning

Riktlinjen omfattar alla stadsträd på kommunal mark i Uppsala, såväl på allmän plats som fastighetsmark. Krontäckningen omfattar hela Uppsala stadsgeografi. Riktlinjen ska användas vid detaljplanering och genomförandeplanering i stadsbyggnadsprocessen, samt vid förnyelse och förvaltning av Uppsalas trädbestånd på kommunens mark. Riktlinjen gäller för hela kommunkoncernen inklusive kommunala bolag.

Avgränsning

Riktlinjen är en rekommendation vid planläggning och bygglovgivning på privat mark.

I Uppsala är krontäckningen hög

Krontäckningen är ett viktigt mått för en grön stad med ett bra lokalklimat. Krontäckningen ska vara god i hela kommunen. Där den är låg ska det finnas nya trädplanteringar som långsiktigt ökar krontäckningen. Krontäckning ska vara 30 procent för staden. Det gäller på allmän mark, på mark ägd av kommunkoncernen samt på privatägd mark. Nybyggda stadsdelar ska ha en god krontäckning.

Uppsala är en grön stad med många stadsträd

Uppsala är grönt och attraktivt med många stadsträd. Stadsträd ska finnas i gatumiljöer, i parker och på kommunala fastigheter. Fler stadsträd ska planteras än de som tas ner varje år. Träd som tas ned ska i första hand ersättas på samma plats och i andra hand i närområdet eller i ett område med låg krontäckning.

Stadsträden har bra utrymme

För ett välmående och ett grönskande trädbestånd ska det enskilda trädet ges utrymme både i växtbädden och för dess krona. Vid utformning av stadsmiljön ska stadsträd, ledningar och bebyggelse samordnas i tidiga planeringsskeden för att skapa tillräckligt med utrymme för träden.

Uppsalas träd mår bra

Det är viktigt att stadsträden mår bra för att kunna bidra med grönska, ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Kommunen ska därför arbeta systematiskt och långsiktigt för att befintliga träd ska ges goda förutsättningar att bibehålla vitaliteten.

Äldre alléer och solitära stadsträd ska värnas och bevaras

Gamla träd är en uppskattad del i den byggda miljön som ger karaktär och rumslighet. Äldre solitära stadsträd och alléer ska värnas och bevaras. Det innebär att infrastruktur och bebyggelse i större utsträckning behöver anpassa sig efter befintliga träd.

Stadsträden består av många olika arter

Ett trädbestånd med olika arter och släkten är mer motståndskraftigt och skapar större biologisk mångfald. Artvariationen bland stadsträd ska vara god. Fördelningen av arter ska vara varierad på lokal och stadsövergripande nivå.

Kunskapen om trädens betydelse är god

Att känna till trädens värde och nyttor är viktigt för att värna trädbeståndet långsiktigt. Kunskapen om trädens betydelse och nyttan av att plantera fler träd ska vara god såväl inom kommunen som bland medborgare och fastighetsägare.

Definitioner och begrepp

Krontäckning: Andel av stadens yta som täcks av trädkronor och ger lövskugga.

Stadsträd: Träd i gator, torg, parker samt kommunala fastigheter och som inte står i skog eller natur.

Allmän plats: Område som är avsett för gemensamma behov. Exempel på allmänna platser är parker, gator och torg.

Ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för riktlinjen. Respektive nämnd och bolagsstyrelse har ansvar för att tillämpa styrningen.

Riktlinjen styr verksamheten för nämnd som ansvarar för allmän plats (gatu- och samhällsbyggnadsnämnden), ansvarar för planer och bygglovgivning (plan och byggnadsnämnden) samt exploateringsverksamheten (kommunstyrelsen).

Bolag som äger egna fastigheter eller med sin verksamhet påverkar träd berörs av riktlinjen (Skolfastigheter, Uppsalahem, Arenabolaget och Uppsala Vatten).